

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทนี้จะกล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนของผู้บริหาร และครูโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกประชากรและตัวอย่างประชากรมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. สํารวจจำนวนครูจากโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนโครงการนําร่องขยายโอกาสทางการศึกษา ปีการศึกษา 2533 จำนวน 119 โรงเรียน มีจำนวนครูทั้งหมด 1,623 คน

2. จากจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 119 คน โดยมีผู้บริหารโรงเรียนโรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งหมด 119 คน

3. ผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมด 119 คน เป็นประชากรที่ใช้ในการวิจัย

4. สุ่มกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนทั้งหมด 1,623 คน จากตารางสุ่มของ Krejcie and Morgan, 1970 ได้จำนวน 310 คน

รวมประชากรและกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 429 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นแบบสำรวจ แบ่งออกเป็น

2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 5 ข้อ ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ อายุราชการ วุฒิการศึกษา และตำแหน่งหน้าที่ในโรงเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบ (Check-List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสำรวจความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานวิชาการภายในโรงเรียนของผู้บริหารและครู มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (multiple choice)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการส่งหนังสือราชการขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามออกจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด (72 จังหวัด) ให้ขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มประชากร โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปให้ผู้ตอบทางไปรษณีย์และให้ผู้ตอบส่งคืนทางไปรษณีย์

ปรากฏว่าได้รับแบบสำรวจ จากผู้บริหารกลับคืนและสมบูรณ์รวมทั้งสิ้น 97 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.51 ของครูผู้สอน ได้รับกลับคืนและสมบูรณ์รวมทั้งสิ้น 302 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.42 รวมแบบสำรวจทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 93.01

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบโดยหาค่าร้อยละและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ และความต้องการการนิเทศงานวิชาการโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ และความต้องการการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของผู้บริหารและครู

สรุปผลการวิจัย

1. สถานะภาพของผู้ตอบแบบสำรวจ ปรากฏว่า

ผู้ตอบแบบสำรวจที่เป็นผู้บริหาร ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี มีอายุราชการตั้งแต่ 16-20 ปี และเป็นผู้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ ส่วนครูผู้สอน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายมีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี มีอายุราชการอยู่ในช่วง 11-15 ปี และเป็นผู้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีเช่นกัน

2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการภายในโรงเรียนของผู้บริหารและครู ปรากฏว่า

ในด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ในด้านการเรียนการสอน ปรากฏว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ในด้านสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก เช่นกัน

ในด้านวัดและประเมินผล ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก

ในด้านห้องสมุด ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

ในด้านนิเทศการศึกษา ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน

ในด้านการวางแผนและกำหนดวิสัยทัศน์งาน ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน

ในด้านการส่งเสริมการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง

ในด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมากเช่นกัน

เมื่อพิจารณาโดยรวมทุก ๆ ด้าน ปรากฏว่า ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับ

ปานกลาง

3. ความต้องการจำเป็นในการนิเทศงานวิชาการแก่ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียน
ประถมศึกษาที่เปิดสอนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ ปรากฏว่า

ในด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความต้องการจำเป็น
อยู่ในระดับน้อย ส่วนครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความต้องการจำเป็นรับการนิเทศอยู่ในระดับน้อย

ในการเรียนการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความต้องการจำเป็นรับการนิเทศ
อยู่ในระดับน้อย ส่วนครูผู้สอนส่วนใหญ่ มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน

ในด้านสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความต้องการจำเป็นที่จะรับการ
นิเทศอยู่ในระดับน้อย ส่วนครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความต้องการจำเป็นที่จะรับการนิเทศอยู่ในระดับน้อย
เช่นกัน

ในการวัดผลและประเมินผล ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความต้องการจำเป็นที่จะรับ
การนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความต้องการจำเป็นที่จะรับการนิเทศอยู่
ในระดับน้อย

ในด้านห้องสมุด ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความต้องการจำเป็นรับการนิเทศอยู่ในระดับ
ปานกลาง ส่วนครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความต้องการจำเป็นรับการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน

ในการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความต้องการจำเป็นรับการนิเทศ
อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความต้องการจำเป็นรับการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง
เช่นกัน

ในการส่งเสริมการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความต้องการจำเป็นรับการนิเทศ
อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนครูผู้สอนมีความต้องการจำเป็นรับการนิเทศอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

ในการประชุมอบรมทางวิชาการ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความต้องการจำเป็นรับ
การนิเทศอยู่ในระดับน้อย ส่วนครูผู้สอนมีความต้องการจำเป็นรับการนิเทศอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน

เมื่อพิจารณารวมในทุก ๆ ด้าน ปรากฏว่าผู้บริหารมีความต้องการจำเป็นที่จะรับ
การนิเทศอยู่ในระดับน้อย ส่วนครูผู้สอนมีความต้องการจำเป็นที่จะรับการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ และความต้องการจำเป็นในการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนของผู้บริหารและครู ในแต่ละด้าน มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้

ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความต้องการที่จะได้รับการนิเทศจากผู้นิเทศ จึงปรากฏว่า ทั้งผู้บริหารและครูมีความต้องการจำเป็นที่จะรับการนิเทศอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารและครูได้รับการอบรม หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) จากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้รับคำแนะนำจากโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นโรงเรียนพี่เลี้ยงอยู่เสมอ แต่เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายข้อ พบว่า ผู้บริหารและครูมีความต้องการที่จะรับการนิเทศในระดับปานกลางในเรื่องการจัดหลักสูตรและเอกสารหลักสูตร ความต้องการดังกล่าวนี้เนื่องมาจากบางโรงเรียนได้รับเอกสารคู่มือครูยังไม่เพียงพอ การจัดส่งไม่ทันกับการสอน (รายงานผลการศึกษาคำเนิงานของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา, ม.ป.ป.) ซึ่งปัญหาการจัดหลักสูตรและเอกสารหลักสูตรก็เป็นปัญหาใหญ่ของประเทศในเอเชีย ได้แก่ ประเทศอัฟกานิสถาน บังคลาเทศ อินเดีย ฟิลิปปินส์ และศรีลังกา เกาหลี ซึ่งประสบปัญหาขาดแคลนเอกสารหลักสูตร เนื่องจากขาดงบประมาณ และการคมนาคมขนส่งไม่สะดวก (รายงานการสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรของกลุ่มประเทศในเอเชีย อ้างถึงใน ภาวิตา หาญวิเศษกุล, 2530) จากความรู้ความเข้าใจและความต้องการจำเป็นในการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของผู้บริหารและครูดังกล่าว ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ควรจะพิจารณาความต้องการจำเป็นในเรื่องการจัดหาหลักสูตรและเอกสารหลักสูตร ซึ่งเรื่องนี้ถ้าไม่ได้รับการนิเทศหรือแก้ไขโดยด่วนก็จะเกิดผลเสียกระทบต่อการปฏิบัติงานวิชาการด้านอื่น เป็นลูกโซ่ตามมา

2. ด้านการเรียนการสอน

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากทั้งสิ้น ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความกระตือรือร้น และครูมีความตั้งใจในการทำงานมาก ทั้งผู้บริหารและครูมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน ผู้บริหารรู้สึกภาคภูมิใจที่โรงเรียนได้รับการคัดเลือกเข้าโครงการ ทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายอำนวยการ คือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเป็น

อย่างคี่ ด้านครูมีความภูมิใจที่ได้รับการคัดเลือกให้สอนชั้นมัธยมศึกษา ถึงแม้ส่วนใหญ่จะไม่มีประสบการณ์ในการสอนระดับดังกล่าว แต่ด้วยได้รับแรงสนับสนุนและกำลังใจจากผู้บริหารทำให้ครูมีความมั่นใจมากขึ้น และรู้สึกว่ามีผลต่อความก้าวหน้าของตนเองและเป็นศักดิ์ศรีของโรงเรียนด้วย (กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2534) และประกอบกับผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีความรู้ถึงระดับปริญญาตรี ถึงแม้บางคนจะสอนวิชาที่ไม่ตรงวุฒิก็ตาม แต่มีความรับผิดชอบสูง อาจเนื่องจากผู้บริหารส่วนใหญ่มีวัยอยู่ระหว่าง 41-50 ปี และครูส่วนใหญ่มีวัยอยู่ระหว่าง 31-40 ปี ซึ่งเป็นวัยทำงาน แต่เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความต้องการจำเป็นที่จะรับการนิเทศในเรื่องการสอนซ่อมเสริมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มิตรศักดิ์ เต็มธนะศักดิ์ (2527) พบว่า ผู้ที่อยู่ได้บังคับบัญชาประเมินผู้บริหารโรงเรียนในด้านวิชาการเกี่ยวกับการจัดให้มีการสอนซ่อมเสริมในระดับปานกลาง ประคอง สุทธสาร (2527) กล่าวว่า การจัดการสอนซ่อมเสริม ถึงแม้จะเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนโดยตรง แต่การสอนซ่อมเสริมควรจะได้ได้รับความร่วมมือระหว่างครูใหญ่ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ด้วย จึงจะทำให้การสอนซ่อมเสริมมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนควรได้พิจารณาระดับความรู้ความเข้าใจ และความต้องการจำเป็นที่ผู้บริหารและครูจะรับการนิเทศในด้านการเรียนการสอน รวมทั้งรายละเอียดในรายข้อเพื่อจะได้มีเทศาให้เหมาะสมกับความต้องการ

3. ด้านสื่อการเรียนการสอน

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครูต่างมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาถึงความต้องการจำเป็นที่จะได้รับการนิเทศจากผู้นิเทศจึงอยู่ในระดับน้อย ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ เป็นอย่างคี่ โดยเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษา ำที่ยืมสื่อการสอน หรือถ้าเป็นสื่อวิทยาศาสตร์ที่ขนย้ายลำบากก็จะให้ครูพานักเรียนไปใช้สื่อที่โรงเรียนมัธยมได้ แต่เมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าผู้บริหารและครูมีความต้องการจำเป็นที่จะรับการนิเทศอยู่ในระดับมากในเรื่องการเก็บ บารุง รักษาสื่อการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาลี อาสาเสนีย์ (2533) ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 พบว่า ผู้บริหารและครูมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง จากการศึกษาสภาพ

การดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการนำร่องฯ ของกองแผนงานสำนักปลัดกระทรวง กระทรวง
ศึกษาธิการ พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ส่วนใหญ่
ยังขาดอุปกรณ์การเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ ขาดสื่อการสอนและ
หนังสือสำหรับให้นักเรียนค้นคว้า โรงเรียนแก้ปัญหาโดยยืมจากโรงเรียนพี่เลี้ยงดังกล่าวมาแล้ว
ดังนั้นผู้บริหารและครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการเก็บบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน จึง
จำเป็นต้องสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เพิ่มงบประมาณในการผลิตสื่อให้กับ
โรงเรียน และให้การนิเทศแก่ผู้บริหารและครูในเรื่องการเก็บบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน
ด้วยสะดวกต่อการเลือกใช้ ซึ่งจะมีผลให้เกิดแรงจูงใจในการใช้สื่อของผู้บริหารและครูผู้สอนเป็นไป
อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ด้านการวัดและประเมินผล

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง
ส่วนครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นที่จะรับ
การนิเทศ ปรากฏว่า ผู้บริหารมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนครูผู้สอนมีความต้องการ
อยู่ในระดับน้อย ซึ่งผู้บริหารและครูมีความต้องการจำเป็นต่างกัน อาจเนื่องจากครูผู้สอนเป็นผู้ปฏิบัติ
การวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียนโดยตรงและมากกว่า จึงมีความรู้ความเข้าใจใน
การวัดผลและประเมินผลมากกว่าผู้บริหาร แต่ผู้บริหารน่าจะจะได้ให้ความสนใจด้านการวัดและ
ประเมินผลเป็นพิเศษ เพราะเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยทำให้การนิเทศงานวิชาการสำเร็จไปได้ด้วยดี
เมื่อพิจารณาวิเคราะห์ผลการวิจัยเป็นรายข้อ ในเรื่องการจัดทำเครื่องมือและประเมินผลตาม
หลักสูตร ผู้บริหารมีความต้องการจำเป็นที่จะต้องรับการนิเทศอยู่ในระดับมาก และครูผู้สอนมีความ
ต้องการจำเป็นที่จะต้องรับการนิเทศในระดับปานกลาง จากระดับความต้องการดังกล่าวแสดงให้เห็น
เห็นว่าผู้บริหารและครูยังมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อยและปานกลาง เนื่องจากการจัดทำ
เครื่องมือ และประเมินผลตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.
2533) เป็นงานใหม่ที่ผู้บริหารและครูประถมศึกษาได้ปฏิบัติ ดังนั้นจึงขาดความรู้ ประสบการณ์
และทักษะในการจัดทำเครื่องมือและประเมินผลหลักสูตร จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการ
นิเทศงานวิชาการจะได้ให้การนิเทศงานในด้านนี้ และดังรายละเอียดที่กล่าวมา

5. ด้านห้องสมุด

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาถึงระดับความต้องการจำเป็นที่จะรับการนิเทศ พบว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 มีความรู้ความเข้าใจในด้านห้องสมุดอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาวิเคราะห์ผลการวิจัยเป็นรายข้อในด้านนี้พบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการจำเป็นในการรับการนิเทศในเรื่องการให้บริการอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุสุมา ศิริ ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์โรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูบรรณารักษ์มีความต้องการที่จะรับการนิเทศมากในเรื่องการจัดบริการและกิจกรรม ทั้งนี้อาจเนื่องจากครูที่รับผิดชอบงานห้องสมุด ไม่มีวุฒิทางด้านบรรณารักษศาสตร์โดยตรง อีกทั้งต้องทำหน้าที่หลายอย่าง เช่น เป็นครูประจำชั้น งานสอนทั้งระดับประถมและมัธยม งานพิเศษอื่น ๆ จึงทำให้ไม่สามารถให้บริการการใช้ห้องสมุดได้เต็มที่ ส่วนครูผู้สอนบางคนไม่มีเวลา ไม่เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการใช้ห้องสมุด ซึ่ง กุสุมา ศิริ ได้ศึกษาและรวบรวมปัญหาการใช้ห้องสมุดของครูที่มีอยู่ในวงจำกัดว่า ครูส่วนใหญ่มักเข้าใช้ห้องสมุดน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูมีเวลาว่างไม่มากนัก ต้องทำการสอน และเมื่อว่างจากการสอนก็ต้องตรวจงานและการบ้านของนักเรียน และเตรียมการสอน นอกจากนี้วิธีการสอนของครูส่วนใหญ่ยังไม่สนับสนุนให้นักเรียนเข้ามามีการใช้ห้องสมุดเพื่อการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เพราะครูในโรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุดว่าช่วยการสอนได้ หรือบางครั้งครูผู้สอนวิชาต่าง ๆ ก็ปล่อยให้นักเรียนเข้ามาศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดตามลำพังแทนชั่วโมงสอนที่ตนเองต้องรับผิดชอบ โดยไม่ได้กำหนดหรือมอบหมายงานอย่างแน่ชัด นักเรียนจึงเข้ามาใช้ห้องสมุดโดยไม่มีจุดหมายที่แน่นอน (กุสุมา ศิริ, 2528)

ห้องสมุดถ้าสามารถให้บริการที่ดี ก็จะต้องดูใจให้ผู้ใช้บริการมาใช้ห้องสมุดอยู่เสมอ สุทธิลักษณ์ อ้าพันวงศ์ ได้กล่าวไว้ว่า งานบริการเป็นหัวใจของห้องสมุด เพราะเกี่ยวกับผู้ใช้โดยตรง และมีส่วนสำคัญที่จะทำให้นักเรียน ครู อาจารย์ มาใช้ห้องสมุดมากขึ้น ช่วยให้การเรียนการสอนดีขึ้น และเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริหารโรงเรียน และบุคคลภายนอกเห็นความสำคัญของห้องสมุดเพื่อใช้ประกอบการสอนมากขึ้น (สุทธิลักษณ์ อ้าพันวงศ์, 2521) จากผลการวิจัยที่ได้แสดงถึงความต้องการจำเป็นในระดับดังกล่าว ผู้มีหน้าที่ในการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนทุกระดับจึงควรนำมาพิจารณาให้การนิเทศตามความเหมาะสมกับความจำเป็นของผู้บริหารและครูต่อไป

6. ด้านการนิเทศการศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาถึงความจำเป็นที่จะรับการนิเทศของผู้บริหารและครู ปรากฏว่าอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน แต่เมื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเป็นรายข้อในเรื่องการนิเทศการสอน ผู้บริหารและครูมีความต้องการจำเป็นที่จะได้รับการนิเทศในระดับปานกลางและมาก ตามลำดับ อาจจะมีสาเหตุมาจากขาดบุคลากรที่จะทำหน้าที่นิเทศการสอนในโรงเรียน เพราะว่าทั้งผู้บริหารและครูก็เริ่มต้นเรียนรู้ และได้รับการอบรมเรื่องหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2533) และกำลังฝึกปฏิบัติทำการสอนไปพร้อม ๆ กัน ดังนั้นผู้ทำหน้าที่ด้านนิเทศการสอนในโรงเรียนยังไม่มี ความมั่นใจในตนเอง ขาดความรู้ความสามารถ ครูยังให้การยอมรับน้อย จึงทำให้ไม่มีการนิเทศการสอนกันภายในโรงเรียน จากเอกสารรายงานผลการสัมมนา เรื่องการนิเทศการศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้หลักสูตรในโรงเรียน โดยนิสิตปริญญาโท สาขา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ได้สรุปประเด็นปัญหาที่สำคัญ ๆ ของการนิเทศภายในด้านบุคลากรว่า ขาดบุคลากรที่จะทำหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียน และบุคลากรในโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน (นิสิตบัณฑิตศึกษา สาขา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ปีที่ 2, 2527) เนื่องจากผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา จะต้องเรียนรู้การใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุงใหม่ พ.ศ. 2533) และแนวทางการจัดการเรียนการสอน ซึ่งแตกต่างจากการสอนระดับประถมศึกษา ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความจำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนของครู ถ้าผู้บริหารและครูไม่มีความรู้ หรือไม่เข้าใจ ก็อาจจะทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียน จะต้องจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียน และทำให้ผู้บริหารและครูภายในโรงเรียนนิเทศการสอนกันเองได้ด้วย

7. ด้านการวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาถึงความต้องการจำเป็นที่จะรับการนิเทศของผู้บริหารและครู จึงปรากฏว่าอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุชัย จันทนานุวัฒน์ (2530) ได้ศึกษากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในส่วนกลาง

พบว่า การวางแผนมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพรรณ เล็งวงศ์ (2532) พบว่า ผู้บริหารและครูต่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน แต่เมื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเป็นรายข้อในเรื่อง การปฏิบัติงานวิชาการตามแผน ผู้บริหารและครูมีความต้องการจำเป็นที่จะรับการนิเทศในระดับมาก อาจเนื่องจากโรงเรียนขาดการวางแผนที่เป็นระบบ ครูมีจำนวนจำกัด ซึ่งทำให้ครูส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนเท่าที่ควร จึงทำให้ขาดการประสานงานและขาดความร่วมมือในการปฏิบัติงานวิชาการตามแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529) กล่าวว่า ผู้บริหารงานวิชาการนอกจากมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ ดูแลความก้าวหน้า และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติแล้ว ยังต้องคอยควบคุม ตรวจสอบว่า การดำเนินงานตั้งแต่การปฏิบัติจนถึงขั้นสุดท้ายเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร เพื่อผู้บริหารจะได้ช่วยเหลือแนะนำให้การทำงานเป็นไปตามแผน สำหรับผู้ปฏิบัติหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการปฏิบัติตามแผน ก็คือ ถ้าเป็นกิจกรรมตามหลักสูตรในระดับโรงเรียน ก็ต้องเริ่มจากครู หัวหน้าสาย มาจนถึงผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปฏิบัติหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำงานสำเร็จไปได้ ถ้ามีแผนหรือโครงการแล้วผู้ปฏิบัติหน้าแผนหรือโครงการไปสู่การปฏิบัติไม่ได้ แผนนั้นก็ล้มเหลว จากผลการวิจัยที่ได้แสดงถึงความต้องการจำเป็นในระดับดังกล่าว หน่วยงานหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรเพิ่มครูให้เพียงพอ จัดการนิเทศผู้บริหารและครูให้มีความรู้เรื่องการวางแผนตลอดทั้งกระบวนการ และจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อแก้ปัญหาการขาดการประสานงานและขาดความร่วมมือในการปฏิบัติงานวิชาการตามแผน ซึ่งจะส่งผลให้แผนที่วางไว้ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบต่อไป

8. ด้านการส่งเสริมการสอน

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาถึงระดับความต้องการจำเป็นที่จะรับการนิเทศอยู่ในระดับน้อย แต่เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นที่ผู้บริหารและครู เป็นรายข้อคือเรื่อง การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งผู้บริหารมีระดับความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับมาก และครูผู้สอนมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งน่าจะมีสาเหตุมาจากผู้บริหารและครูต้องมีการเพิ่มขึ้นจากที่เคยสอนระดับประถมศึกษา จะต้องเพิ่มชั่วโมงสอนในระดับมัธยมศึกษาด้วย และครูจะต้องทำงานพิเศษจากการสอนอีก เช่น งานสหกรณ์โรงเรียน งานอนามัยโรงเรียน งานธุรการ ฯลฯ ทำให้ผู้บริหารและครูผู้สอนมิได้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือจัดน้อยมาก อนึ่ง การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะต้องใช้

งบประมาณ การได้รับความร่วมมือจากคณะครู นักเรียน และชุมชน จึงจะทำให้การจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรดำเนินไปได้ด้วยดีและมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศจึงควรพิจารณาจัดทำโครงการนิเทศให้เหมาะสม กับระดับความต้องการจำเป็นของผู้บริหารและครูในรายข้อนี้ด้วย

9. ด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครู ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับ มาก ดังนั้นผู้บริหารและครูมีความต้องการจำเป็นที่จะรับการนิเทศอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณา รายข้อในเรื่อง การจัดอบรมทางวิชาการ ผู้บริหารและครูมีระดับความต้องการจำเป็นที่จะรับการ นิเทศอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจเนื่องจากผู้บริหารและครูได้รับการอบรมทางวิชาการอยู่เสมอ จากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งได้คอยให้ความ ช่วยเหลือแนะนำอยู่เสมอ ผู้บริหารและครูจึงมีความรู้ด้านนี้พอสมควร

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานในการใช้ผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารมีความต้องการจำเป็นในการนิเทศงานวิชาการ ภายในโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย ส่วนครูผู้สอนมีความต้องการจำเป็นในการนิเทศงานวิชาการ ภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารและครูยังต้องการได้รับความ ช่วยเหลือในด้านวิชาการ แต่ผู้บริหารและครูก็มีความพร้อมและความสามารถที่จะดำเนินการได้ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ ควรจะได้สนับสนุนให้ดำเนินการอย่างจริงจังใน โรงเรียน ภายใต้โครงการนี้ เพื่อเป็นตัวอย่างกับโรงเรียนอื่น ๆ

2. ควรจะได้สนับสนุนให้ความช่วยเหลือในงานวิชาการทุกด้านแก่โรงเรียนอย่างจริงจัง ตลอดจนการติดตามและประเมินผล เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงต่อไป แม้ว่าบุคลากรในระดับ โรงเรียนจะมีความเข้าใจดี หากได้รับขวัญและกำลังใจ และการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาในทุก ระดับ จะทำให้การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนของผู้บริหารและครูในแนวสีกในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลจากการวิจัยครั้งนี้ เพื่อจะได้ปัญหาและความต้องการจำเป็นที่แท้จริง โดยเฉพาะในด้านต่อไปนี้

1.1 ความต้องการจำเป็นในการนิเทศการปฏิบัติงานวิชาการตามแผนของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

1.2 ความต้องการจำเป็นในการนิเทศการจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

2. ควรศึกษาความต้องการจำเป็นในการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาภาคบังคับที่มาใช้โครงการนำร่อง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ